

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ**

**учасників міжнародної
науково-практичної конференції:**

**«СУЧАСНА СИСТЕМА ОСВІТИ
І ВИХОВАННЯ: ДОСВІД МИНУЛОГО –
ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ»**

5–6 жовтня 2018 року

**Київ
2018**

Худякова А. А. ЦІННОСТІ ТА ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ЯК ВИЗНАЧНИЙ ФАКТОР ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.....	92
--	----

Чаговець А. І. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ГАРМОНІЙНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ЗДО.....	94
--	----

СЕКЦІЯ 6. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Гузенко І. В. МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЙ.....	99
---	----

Іванова В. В., Довганич Д. В. ПОШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	102
--	-----

Деда В. М., Квач А. І. ДИТЯЧЕ ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	105
---	-----

Деда В. М., Клименко О. С. ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПРО ЦІЛІСНУ КАРТИНУ СВІТУ ТА ПРИРОДУ КОСМОСУ ЗАСОБОМ КОЛЕКТИВНОГО ПРОЕКТУВАННЯ.....	108
---	-----

Попелишко А. В. ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ.....	111
---	-----

Солдат С. І. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ ТИПОВОГО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ЗАКЛАДУ.....	113
---	-----

СЕКЦІЯ 7. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Ільїна Ю. Ю. ДО ПИТАННЯ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА (КУРСАНТА).....	116
---	-----

**СЕКЦІЯ 8. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ,
ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Дирда В. О.

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ АДАПТАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ
СТУДЕНТІВ 1 КУРСУ 118

Зборовський В. П.

ВИЗНАЧЕННЯ ЖИТТЕВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ У СУЧАСНОЇ МОЛОДІ 121

СЕКЦІЯ 9. ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Білоус Р. М., Довженко В. С.

ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ
У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ 123

Михальченко Н. В.

РОЗВИТОК ПАТРІОТИЧНОЇ РЕФЛЕКСІЇ ОСОБИСТОСТІ
У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ 126

СЕКЦІЯ 7. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Ільїна Ю. Ю., кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах

*Національний університет цивільного захисту України
м. Харків, Україна*

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА (КУРСАНТА)

Успіх у рішенні пізнавальних задач залежить не лише від знань та ступеня оволодіння прийомами інтелектуальної діяльності, але й обумовлений особистісними параметрами цієї діяльності – стійкою системою відносин людини до оточуючого світу та до самої себе.

Вивчення особливостей особистості – це водночас і досить складне питання, і є найважливішою проблемою сьогодення, бо існує зв'язок між окремими властивостями, всією структурою особистості та її пізнавальною діяльністю [цит. за 2, 4].

Мотиваційно-потребова сфера – складний психологічний феномен, у межах якого розглядається те, що стійкі домінуючі мотиви утворюють спрямованість особистості. Саме тому, що для характеристики особистості в цілому найбільш суттєве значення має її відношення до себе, суспільства та діяльності, яку вона виконує, тому науковці й виділяють такі види спрямованості: особистісна, на інших, ділова, емоційна, соціальна. Кожен з видів окреслює якусь одну сферу діяльності, тому її не можна назвати гарною чи поганою [3].

Вивчення деяких соціально обумовлених потреб особистості та її спрямованості й стало метою нашого дослідження, яке проводилось на базі Національного університету цивільного захисту України серед курсантів та студентів першого курсу різних факультетів (140 юнаків та дівчат).

Перший етап дослідження було присвячено вивченню потреби у досягненнях: прагнення людини перевершити вже досягнутий рівень виконання або реалізації, змагання в цьому з самим собою або іншими. Вона проявляється як тенденція до покращення результатів, переживання успіхів у будь-якій значущій або незначущій діяльності, прагнення закінчити роботу. Потреба у досягненні пов'язана з рівнем домагань і підтримує процес формування мети.

Людина не лише вирішує задачу, а вирішує її ефективним способом, що супроводжується особливим задоволенням. Потреба у досягненнях позитивно корелює з академічною успішністю. Статистичне порівняння середніх показників свідчить про те, що у дівчат потреба у досягненні вища, ніж у хлопців ($p \leq 0,001$). Особи з високим рівнем потреби у досягненнях повинні відрізнятися наступними рисами: наполегливістю у досягненні своєї мети, незадоволеністю досягнутим, постійними намаганнями зробити справу краще, ніж раніше, схильністю занадто захоплюватись роботою, нездатністю погано працювати, бажанням переживати успіх, готовністю приймати допомогу та допомагати іншим при вирішенні складних завдань.

Наступним кроком стало вивчення спрямованості особистості (використовувалась методика В. Смекала і М. Кучера). Аналіз отриманих результатів свідчить про те, що діапазон індивідуальних відмінностей досить широкий: у спрямованості на себе від 1 до 42, на взаємодію – від 13 до 45, в діловій – від 17 до 49. У статистичному порівнянні середніх значень виявлені достовірні відмінності між юнаками та дівчатами за спрямованістю на себе (тенденція більш розвинена у юнаків $P \leq 0,001$) і спрямованістю на взаємодію ($P \leq 0,001$). Це свідчить про те, що такі респонденти, у яких спрямованість на себе, здебільшого зайняті собою, своїми почуттями та проблемами, можуть роботи поспішні

висновки щодо поведінки інших, намагаються нав'язувати свою волю іншим, в оточуючі в їх присутності не відчувають себе вільно. Досліджувані з переважною спрямованістю на взаємодію притаманна уступка тиску групи, уникнення прямого рішення проблем, вони рідко приймають на себе відповідальність, уникають керівництва, не допомагають членам групи висловлювати свої думки. Респонденти з високими показниками ділової спрямованості допомагають своїм одногрупникам висловлювати свої думки, підтримують групу таким чином, щоб вона прямувала на досягнення мети. Оточуючим легко зрозуміти, що така людина бажає висловити. Вони брали у свої руки керівництво, коли в експерименті відтворювалась екстремальна ситуація, працювали інтенсивно, намагаючись оцінити перспективні можливості рішення задачі, не ухилялись від безпосереднього рішення проблемної ситуації.

Порівняння показників досліджуваних різних факультетів свідчить про те, що існують відмінності лише за даними спрямованості на себе. Так, достовірно більш високі показники за цим видом спрямованості на соціально-психологічному факультеті ($P \leq 0,001$) і факультеті пожежної безпеки ($P \leq 0,005$). Юнаки психологи відрізняються від юнаків факультету ПБ більш високою спрямованістю на взаємні дії ($P \leq 0,001$). Студентки та курсантки різних факультетів відрізняються лише за спрямованістю на задачу: гуманітарії мають більш високий рівень ($P \leq 0,05$) у порівнянні з представниками технічної спеціальності (ПБ).

Експериментальні дані свідчать про суттєвий вплив спрямованості на ефективність учбової діяльності. Кращі навчальні показники у курсантів та студентів ділової спрямованості. Причому, при порівнянні показників їх інтелектуальних можливостей з досліджуваними іншими спрямованостями не виявлено відмінностей. Кращі результати у сумісній діяльності у пар з однаковою спрямованістю. Доречі, найбільш продуктивними є пари зі спрямованістю на задачу. Хоча цього не простежувалось у пар з високою спрямованістю на сумісні дії.

Слід зазначити та обов'язково мати на увазі, що три види спрямованості особистості не поділяються строго одна від одної, завжди поєднуються разом. Можливо найбільш ефективною буде діяльність осіб, у яких домінує спрямованість на задачу у поєднанні зі спрямованістю на взаємні дії. Саме таке поєднання й виявлено серед наших досліджуваних всіх факультетів.

Являючись найважливішою характеристикою особистості, інтегральною цілісною властивістю, що регулює її діяльність і активність, спрямованість має велике виховне значення. Саме тому особливу актуальність набувають процеси розвитку спрямованості в умовах освіти і, особливо, в юнацькому віці, в період вибору життєвого шляху, психологічної підготовки до майбутньої професії і її повного та результативного освоєння.

Дослідження спрямованості особистості являє як теоретичний, так і практичний інтерес, оскільки формування суспільно корисної і дієвої спрямованості курсантів і студентів різних установ освіти є одним із завдань сьогодення.

Література:

1. Божович Л. И. Проблемы формирования личности. 2-е изд. М.-В.: МОДЭК, 1995. 352 с.
2. Ільїна Ю.Ю. Міжособистісні відносини курсантів і студентів різної професійної спрямованості з різним рівнем розвитку соціального інтелекту // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний стан психологічного забезпечення професійної діяльності сил охорони правопорядку», Національна академія НГУ, Харків, 2017. С. 135-138.
3. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. СПб.: Питер, 2009. С. 34-78.
4. Столяренко О. Б. Психология личности. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 280 с.